

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN ETKİN UYGULANMASI VE İZLENMESİ KONULU ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

12 Şubat 2020 Çarşamba

KONU

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde Birleşmiş Milletlerin çalışmaları, dünyada kadına yönelik şiddet istatistikleri, kadına yönelik şiddetin sebepleri ve bu alanda alınması gereken önlemler hakkında;

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi temsilcilerinin sunumları

12 Şubat 2020 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.43
BAŞKAN: Hülya NERGİS (Kayseri)

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Çok değerli vekillerim, değerli misafirlerimiz, konuşmacılarımız toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu olarak bugün 14’ncü toplantımızı yapıyoruz.

En son Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığından gelen konuşmacıları dinlemiştik. Bugün de Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Birleşmiş Milletler Kadın Biriminden sunum yapacak arkadaşlarımız var.

Tabii, kadına şiddet ve şiddetin önlenmesi, dünyanın problemi; uluslararası bir konu. Birleşmiş Milletlerin bu konuda konuya yaklaşımı ve dünyadaki emsallerinin nasıl bir politika uyguladıklarıyla alakalı -eğer ifade ederlerse- aslında bizim için de ufuk açıcı olacak. Bu noktada konuşmaların, Nüfus Fonundan gelen temsilcilerin de vereceği bilgiler, bu anlamda bizim için önemli.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonundan Gökhan Yıldırımkaya’ya söz vereceğim.

Önce, kurumunuzla alakalı bir bilgi verip başlarsanız iyi olur.

Teşekkür ediyorum.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi kurum adına saygıyla selamlarım.

Verdiğiniz, ayırdığınız bu değerli süreye ve içerik için tekrar tekrar teşekkürlerimi arz etmek isterim.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu 1969 yılında kurulan, Birleşmiş Milletlerin bir kalkınma ajansı. Başlıca çalışma alanları: Kadın ve üreme sağlığı, cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, nüfus ve kalkınma. Son on beş yılda, insani yardım alanında çalışmalarını dünyada 150 ülkede yürütüyor. Geçtiğimiz yıl 50’nci yılını idrak ettik ve özellikle Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı’nın da 25’nci yılı olması nedeniyle, özellikle tüm dünyada yapılan yenileme konferansıya o taahhütler, Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere Hükümetimiz dâhil olarak yenilendi. Üst düzeyde bir katılımı da aslında, kasım ayında küresel anlamda bu taahhüdünü yenilemiş oldu.

Türkiye için ayrıca bir önemi var: 2010 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti’yle ev sahibi ülke anlaşması yaparak Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun, Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi Türkiye Cumhuriyeti’nin himayelerinde 2011 yılında İstanbul’da açıldı. O da aslında çok değerli bir iş birliğini ortaya koyuyor. Bugüne kadar asıl yaptığı çalışmalar, Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere, Bakanlıklar, TÜBİTAK, o zamanki adıyla Kalkınma Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu gibi kurumlar da yine anne sağlığı, güvenli annelik, anne ve çocuk ölümlerinin azaltılması, ergen sağlığı, nüfus ve kalkınma politikaları, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine erişimdeki indikatörlerin izlenmesi ve bugünkü konumuz olan kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve insani yardım temel çalışma alanları içerisinde oldu. Zamanınızı verimli kullanmak adına kurumsal bilgiyi -sorularınıza sonradan cevap vermek kaydıyla- açık sınırlı tutuyorum ve izninizle sunuma geçmek istiyorum.

Kadına yönelik şiddet, aslında tüm dünyada genel, ortak bir konu ve şunu söyleyeceğim: Coğrafyadan bağımsız olarak, kültürden, dilden, dinden, sosyoekonomik durumdan bağımsız olarak aslında insanın anne rahmine düştüğü günden öldüğü ana kadar, hatta ölümden sonra bile sürebilen bir durum; toplumun her kesiminde her ülkede görülebilmekte, o nedenle bir yere özelleştirmek gerekiyor. Ama baktığımızda, genel yapılan veriler, dünyada her 3 kadından 1'isinin hayatında en az bir defa şiddetle karşılaştığı, şiddet türlerinden en az bir tanesiyle karşılaştığı hesaplanmakta, Avrupa Bölgeleri içinde bu oran beşte 1 oranında, Türkiye'deki yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünün yaptığı ulusal araştırmada da yaklaşık 5 kadından 2'sinin hayatının bir döneminde en az bir defa şiddetle karşılaştığı ortaya çıkıyor. UNFPA'nın 2000 yılından 2020 yılına kadar yaptığı son yirmi yılda bu alandaki çalışmaları aslında iki temel bileşenle sizlerle paylaşmak istiyorum; Birincisi, kadına yönelik şiddetle mücadele, ağırlıkla bugün onu ele alacağız. Diğer de cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın güçlenmesi adına yapılan çalışma ve programları arz edeceğim.

Ortaklar, bugüne kadar başta bakanlıklar oldu. Sağlık Bakanlığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı'ndan Diyanete kadar birçok bakanlık ve kamu kuruluşlarıyla ve özellikle valiliklerle, belediyelerle kadına yönelik şiddet alanında programlar yürüttü. Özel sektörle yürüttüğü programlar yine bunlara dâhil oldu, diğer Birleşmiş Milletler kuruluşlarıyla ortak programlar yürüttü.

Programların bir ayağında da, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri ve akademiler, üniversiteler yer aldı. Burada 3 tane temel müdahale aracımız vardı: 1'inci savunuculuk ve farkındalığın artırılması, 2'ncisi hizmet sunumunda kapasitenin geliştirilmesi ve güçlenmenin sağlanması, 3'üncüsü de yasal yapının güçlenmesi konusundaki çalışmalara teknik olarak katkı verebilmek veya fikir beyan edebilmek yönündeydi. Bunları alt başlıklar hâlinde sizlere arz etmeye çalışacağım.

Savunuculuk, 2000 yılından beri aslında kesintisiz süren çalışmalarımız. "Savunuculuk" derken kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye'deki genel fotoğrafın çekilmesi, farkındalığın artırılması, bunun görünür kılınması. Belki de son dönemde en çok yapılan çalışmalardan biri bu yani görünür kılınmayan bir şeyin artması veya azalmasının tartışması göreceli bir kavram siz de takdir edersiniz.

Özellikle, 2004 ile 2009 arasında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle bir çok medya birçok medya kampanyasını yazılı medyada, görsel medyada özellikle birtakım tarz spor kulüplerinden tutun da birçok iletişim araçlarında birçok kampanyayı birlikte yürüttü ama araştırmalara dikkatinizi çekmek isterim, en azından son on beş yıldakilere.

Türkiye'deki namus cinayetlerinin dinamiklerinden tutun şiddet mağdurlarına yönelik alo şiddet hatlarına ilişkin rapor veya kadına yönelik aile içi şiddet konusundaki ilköğretim öğrencilerinin daha doğrusu orta ve lise öğrencilerinin tutumlarının araştırılması gibi birçok çalışmayı, özellikle fikir versin, bilgi versin, yeni müdahale araçları geliştirelim diye birlikte uyguladık. Son dönemde yine de bu çalışmalara hız katmak anlamında özellikle çocuk yaşta ve erken zorla evliliklerin sağlığa etkisi gibi daha açıklanmamış olan araştırma. Yine, yeni başladığımız gebelik sürecinde kadına yönelik şiddet araştırması veya Engelli Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele ve Üreme Sağlığı ve Haklarının Korunmasına İlişkin Raporları da 2020 yılında sizlere arz etmiş olacağız.

Burada çizmeye çalıştığımız çerçeve, gerçekten ülkedeki dinamikler nedir, neye ihtiyaç vardır, karşılanmamış ihtiyaç nedir, kamunun politikalarına hükümetin politikalarına ve sivil toplum kuruluşlarına nasıl destek verebiliriz... Hatta bu tip çalışmaları elektronik bir kütüphaneyle de kullanıma açtık; bunu da size arz edebilirim. Yayınlardan fotoğraf örnekleri şu anda vereceğim sadece. Belki burası daha önemli çünkü kamuyla birlikte el ele vererek kapasite geliştirme ve güçlendirmeyi birtakım proje ve eğitim programlarıyla hayata geçirmeye çalıştık Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu. Özellikle bunda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, kolluk kuvvetleri, Diyanet İşleri

Başkanlığı, Sağlık Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri ve özel sektör gibi aslında bu toplumda kamu yönetiminde ve hizmet yönetimindeki çok etkin kurumlar faydalanıcı veya yararlanıcı kurum olarak yer aldı.

Bunların ilki, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Projesi, burada Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle yürüten üç yıllık bir programdı. Sığınmaevleri projesi ki burada İçişleri Bakanlığı ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüyle Türkiye'deki sığınmaevlerinin altyapısı, standartları, hizmet içi eğitim standartlarına kadar bir çok altyapı geliştirilip devredildi. Yine, kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik kolluk kuvvetlerindeki eğitim programları, bunlara yönelik formların geliştirilmesi, ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesinde din görevlilerinin katkılarının sağlanması için eğitim programları gibi ve sağlık hizmet sunucularının şiddetle karşılaşmış kadınlara yönelik koruyucu, önleyici ve rehabilite edici yaklaşımlarına yönelik birçok programlar yürütüldü. Buna yargı personeli de dâhil oldu. Son dönemde özellikle iş dünyasına yönelik, İş Dünyasının Aile İçi Şiddete Karşı Programı da 2013 yılından bu yana 65 şirketi içine alıp yaygınlaşarak devam ediyor.

Burada, şunu vurgulamak gerekiyor: Özellikle bu kamuda yarattığımız kapasite güçlendirme ve geliştirme programlarında tam olumlu etkileri alırken tabii birtakım beklenmedik süreçlerle de karşılaştık. Bunlardan biri, özellikle sağlık sektöründe, örneğin, hizmet sunum modelinin değiştirilmesi veya görev tanımlarının gelişmesi gibi veya kamudaki farklı nedenlerden dolayı personel sayısındaki değişimler; idari, yargı veya kolluk kuvvetlerindeki gibi zorunlu ve gerekli olan birtakım değişimler nedeniyle aslında, bu eğitimlerin tam etkinliğini ölçmeden veya eğitim programlarının etkinliğini ölçmeden tekrar yaygınlaştırma ihtiyacı olduğunu da dikkatinize sunmak isterim.

Kamu kuruluşlarıyla, birtakım saha inceleme gezileriyle modellerin Türkiye'ye aktarımı oldu bu arada. Özellikle bir de eylem planlarının hazırlanmasında Türkiye'de yerel eşitlik eylem planlarının hazırlanması veya çeşitli yasal, uluslararası dokümanların veya ulusal dokümanların hazırlanmasına yönelik belgelere teknik raporlar sunmaya çalıştık.

Yine, kolluk kuvvetlerinin aile içi şiddet mücadelesinde kullandıkları programların geliştirilmesi ve bunların güncellenmesine teknik katkılar verildi. Bu şiddet bölümü.

Kısa bir şekilde, cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadının güçlenmesi boyutuna da katıldığımızda, aslında 5 tane temel projeye karşınıza çıkmak isterim:Biri, 2015 yılında tamamlanan Kadın Dostu Kentler Projesi -ki iki fazlı bir Birleşmiş Milletler projesiydi- bugün hâlâ talebini gördüğümüz yani yerel yönetimde gerek valiliklerin, belediyelerin tüm eylem planlarına kadın dostu bakış açısını katması, kadınları katması ve bu anlamda çok sektörlü iş birliği yaptığı, sağlıktan eğitime kadar, yerel yönetime kadar bir örnek model oldu. Aslında, dünyada birçok yerde de başarıyla örnek, rol model olarak sunuldu ve hâlâ bu konuda talepler sürüyor. Nar Taneleri Projesi, yine, altı yıl içerisinde -o zamanki adı SHÇEK'ti şu andaki Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüyle yürüttüğümüz- yetiştirme yurdundaki genç kızların, yetiştirme yurdundan ayrıldıktan sonra özellikle iş dünyasına güçlü atılmaları ve çalışma hayatına güçlü atılmaları konusunda yapılan bir program, uzun yıllar yapıldı ve ilgili bakanlığa devredildi, hâlen yürütülüyor.

Yine, iş dünyasında Kadının Güçlenmesi Çalışma Grubunun oluşturulması programı, özellikle çalışma hayatında kadına yönelik şiddetin hem çalışma hayatında hem ev içi ortamda önlenmesine yönelik farkındalık yaratılması, bunların sözleşmelere aktarılmasıyla ilgili çeşitli programlar yürümekte.

Bunun dışında, özellikle özel sektörde, yine bir başka basamak olarak aile içi şiddet konusunda koruma, önleme ve bu konuda şiddetle karşı karşıya kalmış çalışanlara destek programı da iki yıl yürüdü. Bu alanda son programımız, aslında okullarda cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık eğitim programları oldu. Burada yapmaya çalıştığımız şey de özellikle seçilmiş liselerde toplumsal cinsiyet eşitliği veya ayrımcılık veya kadına yönelik şiddet konusunda genç insanlarda farkındalık yaratmak, psikolojik

danışman, rehber öğretmenleri bu konuda güçlü kılmak ve bu nedenle, aslında tam da eksik kalan bir bileşeni, gelecekte bize ışık tutabilecek, kadına yönelik şiddetin önlenmesi politikalarında gençlik katılımını ve erkek katılımını dâhil edecek bir aracı katmaya çalışacağız bu yolla.

Yine, bir başka program: İnsani yardım ve kadına yönelik şiddet. Aslında biliyorsunuz, kadına yönelik şiddet dediğim gibi coğrafyadan, dilden, dinden, ırktan bağımsız ve özellikle 2011 yılından bu yana, son sekiz yılda ülkemize katılan Suriyeli misafirlerin, geçici koruma altında olan insanlara -ki bunların önemli bir kısmını kadınlar ve genç kızlar oluşturuyor- yönelik şiddetin önlenmesine yönelik programlarda da... Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri ve Gençlik Merkezlerinin 2019 yılında çoğu bunların Sağlık Bakanlığına devredildi; şu anda 19 tanesi Sağlık Bakanlığı tarafından işletilmeye devam ediyor. Hatta sabah onun toplantısını yaptık, ilgili genel müdürlüklerle. Burada sunulan hizmetler... Yine, kadın ve kız çocukları için güvenli alanlar dediğimiz Kadın Sağlığı Danışma Merkezlerinde özellikle hem stresle baş edebilmek hem psikososyal destek sağlamak hem de özellikle şiddet görme ihtimali olan kadınlara destek vermek veya şiddetle karşılaşan kadınlara bu konudaki hem psikolojik hem sosyal hem tıbbi hem adli konularda destek sağlamak üzere aynı dilde hizmet veren hizmet sunucularla kendilerine katkı sağlanmaya devam edildi. Buradaki hizmetleri yine dediğim gibi özellikle...

Çok önemli bir bileşen vardı burada. Daha önce mevsimlik tarım işçileri modelinde de geliştirdiğimiz “sağlık ve sosyal hizmet araçları” diye, o dilde konuşan, oradan seçilmiş, aynı halktan seçilmiş kadınlara özel eğitim programları vererek bu kadınların hizmetlere erişimin... Yani bu kadınları sağlık ve sosyal hizmetler erişiminde bir köprü olarak kullandık. Bu sağlık araçları ve sosyal hizmet araçları gerçekten altın bir anahtar oldu bu aşamada ve bu şekilde, aslında, insanlar dil veya kültürel engel duymadan, çekince duymadan sağlık ve sosyal hizmetlere daha kolay başvurdular. Ayrıca bu kadınlar, günlük hayatta bu insanları bilgilendirerek sağlık okuryazarlığını, sosyal hizmetlere yönelik farkındalığı ve güvenli davranışları, bilinçli davranışları artırdılar. Burada da hizmetler yine sosyal hizmetler merkeziyle de yine Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı hizmetlerle -mobil hizmetler dâhil- koruma, önleme, destek ve sosyal hizmetlere ilişkin danışmanlık olarak yürümeye devam etti. Bu da hizmet sunucularının süpervizyona dâhil gerçekten çok yönlü bir programdı. Eğitim ve iletişim materyalleri aynı dilde geliştirildi hedef kitleyle.

Şöyle söylemeye çalışacağım, sizin sorularınızı almadan önce son sözde: Bugün, dünyada artık 7,7 milyarın üstünde 7,8 milyara yakın insan yaşıyor ve yarısı kadın. Neredeyse 67-68 milyon insan çatışmalar nedeniyle yerinden edilmiş veya göç hâlinde, doğal afetleri de sayarsak veya ekonomik stresleri, aslında dünya nüfusunun yaklaşık 350-400 milyon kadarı hep yer değiştiriyor bir şekilde, geçici veya uzun süreli olarak ve yarısının kadın olduğu bu yapıda aslında, bugüne kadar yaklaşımımız, birçok modelin yanında, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yeni bakış olarak genç insanların ve çocukların bu bakışa dâhil edilmesi, gençlerin desteğinin alınması ve olumlu davranışlarının desteklenerek uzun süreli kazanımlar elde edilmesi, erkek katılımının sağlanması ve sahada özellikle sağlık, çalışma, sosyal hizmetler gibi, emniyet gibi, diyanet gibi çok sektörlü paydaşlarla iş birliğinin yapılmasının, bu konuda da birlikte hareket edilmesinin aslında asıl fırsatlar olduğunu düşünerek sorularınızdan önce kısaca bir özeti sunuyorum, dikkatiniz için teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, biz de teşekkür ediyoruz, soru sormak isteyen varsa...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler katılımınız ve sunumunuz için.

Şimdi benim sunumunuzda bir şey dikkatimi çekti: 2005-2020 arası bu rapor ve etkinliklerinizde göçmenlere ilişkin herhangi bir çalışma görmedim, böyle bir çalışma yok mu? Çünkü çok önemli bir sorun ve çok sayıda göçmen kadın var, en fazla şiddete uğrayanlardan da olduğunu düşünüyorum.

İkincisi: “Kadın dostu kentler” dediniz bu 2006-2015 arası. Şimdi, bugün belediyelerle ilgili bir basın toplantısı gerçekleştirdim ben. 27 belediye, büyükşehir belediyesine kadına yönelik şiddet konusunda çalışmalarının ne olduğu ve neler yapmayı planladıklarını sormuştuk ağustos ayında, işte nihayet bazılarından cevap alabildik, 15’inden cevap aldık.

Şimdi, bunların içerisinde mesela bir tanesi çok dikkat çekiciydi yani birçoğundan öyle tek satırlık cevaplar geldi ama bazıları özenliydi ve iyi çalışmalar yapanlar zaten daha özenli cevaplar veriyorlar açıkçası ama bir tanesi mesela Birleşmiş Milletlerden zamanında işte fon almış, bu çalışmaları birlikte yürüttüğünüz muhtemelen, bize verdiği cevap bununla ilgili: “Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına başvurunuz.” idi yani belediyelerin hiçbir sorumluluğu kadına yönelik şiddet konusunda yokmuş gibi. Şimdi, siz burada denetimi nasıl sağlıyorsunuz yani bir proje geliyor size ya da siz katkı sunuyorsunuz ama o sunduğunuz katkının gerçekten değip değmediğini, denetimini, bunun etki değerlendirmesini daha doğrusu nasıl yapıyorsunuz? Yani bunun önemli olduğunu düşünüyorum çünkü.

Son olarak da parlamentolarla düzenlediğiniz etkinlikler. Bazen birlikte çalışmalar yapılıyor, mesela bunlar neden Meclis yapısında değil de genelde otellerde ya da başka yerlerde yapılıyor yani özellikle Meclis çalışanlarının da katılabileceği, danışmanların katılabileceği, bütün milletvekillerinin belki daha aktif olarak katılabileceği şeylerin yapılması aslında yaygınlık açısından daha etkili bir şey değil mi? Sizin başka parlamentolarda bu tarz çalışmalardan örnekleriniz var mı verebileceğiniz?

Yani, şimdi bunları sorayım, ayrıca kendi toplantımıza da bu anlamda -KEFEK’e de- sunduğum öneriler vardı onları bilahare şey yaparız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, onlar daha sonra.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Öncelikle çok teşekkür ederim ve sorular için de teşekkür ederim.

Suriyeli kadınlara veya geçici koruma altındaki koruma kadınlara yönelik olan çalışmalarda kadına yönelik şiddet boyutu özelinde doğrudan bir çalışmamız yok. Takdir edersiniz ki krizin ilk başından beri yapılacak olan çalışmalar aslında şey, biraz daha, hem izne tabi hem ağırlıkla kamu kurumları izni, öncülüğünde ve iletiminde yürütülen çalışmalar ağırlıkta olmuştur. Birleşmiş Milletler kuruluşlarının ortak yaptığı bir takım raporlamalar var yine kamuyla yani doğrudan şiddet odaklı bir özel UNFPA’nın çalışması yok. Fakat şunu söyleyeceğim: Örneğin Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması 2018 sonuçları yayınlandı, onun Suriyeli kadınlara yönelik ayrı bir modül ve raporu var, o tip çalışmalara teknik katkılar verdik, ileri analizlerine katkılar veriyoruz ama doğrudan bizim sahaya çıkıp şeyler konusunda, bilimsel temsil yeteneği olan, bilimsel örnekleme yapabileceğimiz, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’ne veya örnekleme yöntemine yönelik birebir özgün çalışmalarımız yok, sadece hizmet sunucularımızın yaptığı saha çalışmalarındaki bize gelen birtakım anekdotal veya teknik bilgiler veya istatistikler var, onları da hizmeti şekillendirmede düşünüyoruz yani bu konuda özel bir çalışma, temsili olan, geçici koruma altındaki Suriyeli kadınların ve onların şiddetle olan ilişkisini ortaya koyan özel bir çalışmamız bizim yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, koskoca Birleşmiş Milletler yani bunu denerseniz engel mi var bunu yapmakta? Yani dünyanın en büyük sorunu, siz kendiniz zaten dediniz, dünya yerinden oynamış; kadınlar, çocuklar en fazla oradan oraya göçmüşler yani en fazla belki destek verilmesi gereken, en çok belki istatistiğinin, verisinin ya da tutulması gereken kesimler olduğu için.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Takdir edersiniz ki çok saygıyla...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ya da en fazla ezilmeye müsait yani sadece Türkiye açısından demiyorum, belki Türkiye çok iyi şeyler yapıyor olabilir ama bir başka ülkede de yani genellikle ırkçılıkla da muhatap oldukları için, sadece hükümetler düzeyinde değil yani o nedenle korunmaya gerçekten ihtiyacı olan kesimler.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Şunu söyleyeceğim: Ülke özelinde olmadığını vurguladım yani geçmişe matuf olabilir ama dünya özelinde Birleşmiş Milletlerin savaş, göç hâlindeki kadınların şiddet riskleriyle ilgili küresel rapor ve çalışmaları var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Onu anladım, Türkiye için yaptığınız neler var?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Türkiye özelinde birebir, özel olarak o altyapı ortamı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI - Yani hani Birleşmiş Milletler ailesinden olarak söyleyeyim: Bizim, 2016’da yaptığımız bir ihtiyaç analizi var göçmen kadınlar arasında ama sadece şiddete yönelik değil tüm sizin bahsettiğiniz “stigma”dan dolayı mesela evden çıkamama, ortak alanları kullanma, meslek edinme, çalışma, dil gibi güvende hissetme. Bunların hepsini sorduğumuz bir araştırmamız var yani temsiliyeti olan bir örneklem fakat güncellememiz gerekiyor çünkü üstünden zaman geçti, durum çok değişti, o akut olduğu dönemde göçün ama şimdi artık farklı bir dönemdeyiz. Bunun da yani örneklemle değil ama şimdi ben kendi sunumum sırasında da anlatırım yine, veri toplamak amaçlı yaptığımız merkezlerimizden doğru, birkaç şey var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun, devam edin siz diğer sorulara, cevap vermeye.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Hatırlattığınız için teşekkür ederim. 2017 yılında, aynı tema, aynı içerikte yine Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkeziyle (HÜKSAM) beraber, Ankara’da merkezlerden yararlanan kadınların benzer karşılanmamış ihtiyaçları ve risklerine yönelik bir rapor yayınlandı Türkçe ve İngilizce ama dediğim gibi, şiddet özelinde değil ve toplumu temsil eder örneklemde değil bilimsel açıdan.

Diğer sorunuzda özellikle şunu vurguladınız Kadın Dostu Kentler Programı’na atıfta bulunarak... Onların izleme, değerlendirme -denetim gibi bir haddimiz olamaz- konusundaki yaklaşımımız şu: Programları, Birleşmiş Milletler bir proaktif model olarak geliştirir. Bunların uzun sürede etki mekanizmalarını, yararlanıcılar ve kamu kurumlarıyla ve üniversitelerle beraber bu modeli nasıl çalıştırıp artılarının eksilerinin ne olduğunu toparlayarak izleme ve sürdürülebilirliğini kamu yönetimine teslim eder yani ömür boyu program veya proje üretmemek için... Bu mevsimlik tarım işçilerinde de böyleydi, Kadın Dostu Kentler’de de böyle veya zamanında Türk Silahlı Kuvvetlerindeki Kadın ve Üreme Sağlığı Programı’nda da böyleydi.

Kamu yönetimi de tabii ki kendi otoritesi ve özerkliği çerçevesinde bu programların sürdürülebilirliği konusundaki kararları verir ama Kadın Dostu Kentler bir kültür yarattı efendim. Başta Kadın Dostu Kentler Programı 12 ildeydi o zaman, illa ki bu isimde yürümese bile benzer ilkeler ve benzer eylem planlarını biz bundan sonra birçok yerel yönetimin ve valiliğin ilde yaptıkları eylem planlarına ve yıllık çalışma planlarına dercettiklerine tanık olduk, başlığı “Kadın Dostu Kentler” olmasa bile. Belki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü de yani o konuda siz atıfta bulundunuz diye katkı vermek ister ama o dönemki sahibi İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüydü. Yani doğrudan kamu adına, yönetici kurum oydu ve biz programı sonuçlandırıp efendim Bakanlığımızın ilgili genel müdürlüğüne

teslim ettik, devam etti. Bugünlerde tekrar bu programın canlandırılması ve fon ve kaynak sağlanması konusunda efendim istişareler Türk Belediyeler Birliğiyle sürüyor. O nedenle ben kesin bilgi veremem ama bu konuda yine olumlu adımların atılacağını düşünüyorum.

Sadece bilgin bu kadar. Ama somut bir şey söylemek...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ne yapıldığını bilen birisi var mı ? Sonuçta sizin...

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Şöyle söyleyeceğim efendim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Somut olarak ?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Somut olarak şunu söyleyeceğim: Kadın Dostu Kentler Projesi’nin... Ben şu taahhüdü vereyim. Projenin değerlendirme raporu şu anda yanımda yok, hazırlıklı gelmediğim için. O dönemde programın değerlendirilmesine ilişkin rapor yayınlanarak ne katkısı oldu, nasıl oldu paylaşılmıştı. Hatta kadın dostu web sitesi bile hâlâ hayatta, “kadindostukentler.com” olması lazım. O web sitesinde bu raporlar hâlâ ulaşılabilir durumda ama ben arz edeceğimi tekrar taahhüt edeyim efendim rapor olarak, ezberimde yok. Sonuçta çünkü çok geride kaldı, hani şu sonuçları ezberleyecek ve ezberden yazacak kadar bir şey yok ama şu sonuçlar görüldü: Sağlık, eğitim, ulaşım, istihdam ve güvenlik alanlarında ve şiddet alanlarında aslında, kararlara sivil toplum kuruluşlarının, kadınların katılarak bu konuda özel müdahaleler ve mekanizmalar geliştirilerek bu konuda yarar sağlanması hedeflenmişti ve bunu destekleyen birçok –ne derler– sonuç, bulgu o raporda yer alıyor. Sadece onu size arz edeceğim ben sonrasında.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bazı belediyeler dost olamamış demek ki.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Kaç belediye dost olmuş size gelen cevaplarda Sayın Vekilim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – 15 cevap geldi, 6-7 falandı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – O zaman 12 ildi efendim yani seçilen program illeri 12’ydi ondan sonra sayı arttı, proje bittikten sonra güzel de oldu. Kendileri de sahiplenerek bende kadın dostu kent oldum, belediye oldum diye bu isimle veya bu içerikte hareket eden belediye sayısı projeden sonra devam etti. Bence başarının ölçütü bu. Bunun proje bittikten sonra sürmesi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İşte kusura bakmayın, başarının ölçütü bu değil yani çünkü birçok insan seçilirken, seçim zamanı, öncesinde kalkıyor, bir şeyler getiriyor.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Vaat.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Size diyor ki imzalayın, taahhüt edin , sizlere de oluyordur; işte şu sözü veriyor musunuz, bu sözü veriyor musunuz, eşit davranacak mısınız, onu yapacak mısınız, bunu yapacak mısınız? Burada da çok kolay imzalıyor insanlar çünkü seçilme ya da seçilmemeyle karşı karşıya ama sonrasında sizin verdiğiniz katkının gerçekten bir yere gitmiş mi yani sonuçta “affedersiniz, haddim değil” dediniz ama haddiniz yani haddiniz olmayan bir şey yok biz Birleşmiş Milletlerden söz ediyoruz, dünyanın parasından söz ediyoruz. Sizin şahsınıza ait bir şeyden söz etmiyoruz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Yok yani iç mekanizmaları, iç kamu mekanizmalarına çok denetsel etkili olmak haddimiz değil yoksa izleme değerlendirme tabii ki yapılabilir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani o etki değerlendirmesini siz en azından bir raporlamalısınız ki işte, şurada bakın şu olumlu örnekler olmuş... Şimdi, ben bugün anlatırken onu anlattım ve bunu partizanlık yapmadan anlattım. Gaziantep’te iyi çalışmış dedim, İzmir’de iyi çalışmış. Yok, Bursa’da şu varmış, burada bu varmış, Eskişehir’de şunu vadedmiş falan diye. Şimdi siz bunu yaparsanız, hani biz de en azından görürüz ya da başka belediyeler de görür ve derler ki “evet, sonrasında biz denetleniyoruz.” “Bakın bize para veriliyor ama biz bunu yapıyoruz veya yapmıyoruz da aynı zamanda bir etki değerlendirmesine tabi oluyoruz.” Mesele sırf kâğıt üstünde projeler yapmak değil diye...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi Filiz Hanım, şöyle aslında, burada aklımıza gelmişken de Türkiye Belediyeler Birliğinden Beyhan Hanım’la yaptığımız değerlendirmede bir sunum alalım demiştik.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, iyi olur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, belediyeler konusu söz konusu olduğuna göre, önümüzdeki günlerde Türkiye Belediyeler Birliğinden de bu kadına yönelik şiddetle alakalı veya kadınların işte biliyorsunuz sığınmaevleri kurulmasıyla ve ilgili birtakım sorumlulukları ve zorunlulukları var. Dolayısıyla o hususta bir toplantıda aslında bunu bir konu yapıp bu konuda sunum da alabiliriz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam, ben size de hatta bütün Komisyon üyelerimize, bugünkü hem basın toplantısı metnimi atayım hem de gelen cevapları da atayım; sizler de bilginin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, evet aynen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben çünkü kamuoyuna zikretmedim olumsuz örnekleri ama sizlerin bilmesinde fayda var.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Bir son söz efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, tabii.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – 2015 Mayıs ayında Türk Belediyeler Birliğinin Afyon’da büyük bir toplantısı, çalıştayı olmuştu. O toplantıya ben katılmıştım yine bu Kadın Dostu Kentler Programı’nın hatırlatılması babında ve çerçevesi anlamında. Orada da bu çalışma yapıldıktan sonra, yine birçok belediye eğer bunun altyapısı hazırlanırsa bu programa dâhil olma konusunda isteklilik belirtmişti. O yüzden sizin “adres” dediğiniz Türk Belediyeler Birliğinin yapacağı sunum çok anlamlı olacaktır ama burada talep ile arzı buluşturmak gerekiyor. Bir tarafın istemesi, teknik altyapı, her şey var ama çok sektör yani İçişleri Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Tabii, belediye başkanları ve belediyenin bir irade ortaya koyması lazım yoksa sizin tavsiyede bulunmanızın bir faydası yok.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Sadece tavsiye ve teknik dokümanı ortaya koyabiliriz. Geçmişte kaynak da yaratmıştık fakat 2015 itibarıyla bu kaynak nihayete ermiştir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, siz mutlaka fonlar veriyorsunuz. Bu başlığını saydığınız konularla alakalı projeleri destekliyorsunuz. Peki belli bir rakam işte “Şu dönem şu kadar destek verdik.” hani somut bir çalışma yaptığınızı belgelemek anlamında rakam verebilir misiniz?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Bütçesel bir hazırlıkla gelmedim. Çok özür dilerim. Yani 2020’den buraya sadece başlıkları topladım. Ben bu notumu da aldım, hangi programa ne kadar ayrıldığını bütçesel olarak size arz edebilirim bir iki gün içerisinde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet. Başka soru sormak isteyen var mı?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Son sorum vardı, ona gelmediniz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Parlamento çatısı altında yapılan çalışmalara vurgu yapmıştınız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Efendim, siz çok özenle buyurdunuz. Özellikle Parlamento çatısı altında yapılan çalışmaların zenginliği, sürdürülebilirliği tabi ki bizlerin de tercih edeceği ve sizlerin takdirinde olan bir şey. Başka ülkelere gittiğimizde - yani komşu ülkelerimiz dâhil örnek vereyim-örneğin Gürcistan’da veya bir başka ülkede, biz özellikle kadın ve kadına yönelik güçlenme konularında ve kadın sağlığı konusunda, oradaki arkadaşlarımızın, belki daha küçük coğrafya, nüfusları da az ama parlamentolarda sürekli çalışmalar ve iş birlikleri olduğuna şahit oluyoruz ama bunlar dediğiniz gibi, hem meclisin takdiri ve iradesi ve ülkenin karşılanmamış ihtiyacı, gelişmişlik düzeyi onlarla da ilintili olarak ilerliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, Birleşmiş Milletler çalışma yaparken devletler üzerinde, ülkeler üzerinde... Mesela, Avrupa’nın düzeyi farklıdır mutlaka, Orta Doğu farklıdır, Uzak Doğu farklıdır. Bu konuda “Şu bölgede daha çok çalışmalıyız.” veya “Şurada daha az, burada çok ihtiyaç yok.” gibi böyle bir tespit var mı? Böyle bir şey var mı?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Var efendim. Şöyle söyleyeceğim, özellikle Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu açısından söyleyeyim, diğer kuruluşlarda da muhakkak vardır: Gelişmişlik, kişi başına gelir, sağlık veya diğer sosyal göstergelerle ülke kategorileri var ve ayrılan kaynaklar da bu ülke kategorileriyle ilgili olarak değişebiliyor fakat nihai olarak bu çerçeveyi belirleyen, Türkiye’deki Birleşmiş Milletlerin mukim koordinatörünün ve mukim koordinatörlüğünün Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetiyle yaptığı karşılıklı görüşmeler çerçevesinde ortaya çıkan beş yıllık -bazen üç yıllık oluyor- çalışma planı çerçevesi, stratejik iş birliği çerçevesi oluyor. Her ayrıntı orada aslında yazıyor. Tahmini kaynak bütçeler, yaratılabilecek kaynaklar, çalışma alanları, iş birliği yapılacak konular. Şu anda, mesela 2020 yılında, bunun görüşmeleri gelecek dönem için yapılacak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – O zaman burada bir şeye vurgu yapmış oldunuz. Yani Birleşmiş Milletler tamamen kendisi gelip de şu konularda çalışacağım deme bağımsızlığına ve özgürlüğüne sahip değil. Hükûmetle kurduğu irtibat çerçevesinde mutabakat noktasında çalışmalar yürütülüyor diyorsunuz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Kesinlikle efendim. Strateji Bütçe Başkanlığından tutun da...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani bu mevzuda ben bir şey bilmediğim için sorma ihtiyacı duydum. Bilmiyorum diğer vekillerimizin bilgisi var mı? Birleşmiş Milletlerin çalışma şeklini de işin açığı çok bilmiyoruz. Bugüne kadar da ben bu konuda bir araştırma yapmadım. Dolayısıyla bu konuda biraz da kafamız karışık.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Çok net söyleyeyim efendim, hani ben on beş yıldır sistemin içindeyim. Birleşmiş Milletler’de daha önce de kamu kökenliydim. Beşer yıllık ülke kalkınma programları çerçevesinde iş birliği anlaşmasının çerçevesi karşılıklı istişarelerle ilgili bakanlıklar, teknik çalışma grupları. Bunlarla beraber...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Daha çok Dışişleri Bakanlığı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Dışişleri Bakanlığı üzerinden oluyordu fakat son dönemde Birleşmiş Milletler yapısal bir değişim gerçekleştirdi. Ülkedeki mukim koordinatör, bu konuda Hükümetle tüm programları, çerçeve programı geliştirmekle ve bunu yapılandırmaktan sorumlu kişi ve kurum hâline geldi. Daha önce her kuruluş kendisi Hükümet ile Dışişleri Bakanlığıyla bir anlaşma çerçevesi veya çerçeve bir program hazırlıyordu. Ama artık ortak bir ülke kalkınma stratejik çerçeve planı geliştiriliyor, ilgili ajanslar biz de o aradaki o çerçevede belirtilen kalkınma hedeflerine yönelik eylem planlarımızı ve ortaklarımızı oraya işliyoruz, bu imzalandıktan sonra da yeni bir program başlıyor. Şu anda da bunun başlarında Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı temel muhatap kurum olarak karşımıza çıkıyor.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Ben sunumunda kısaca bahsedeceğim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani evet, aslında bu mevzuya değinirseniz, önce kafamızda Birleşmiş Milletler ne yapar? Birleşmiş Milletler Türkiye’de kiminle muhatap olur ve bu çalışmayı neye göre belirler ve alanlar nelerdir? Bu hususlarda da bir bilgi verirseniz hani daha doğru bir yol izlemiş oluruz.

Sizin bu kadar herhâlde?

Suzan hanım buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben isterseniz Zeliha Hanım’ın sunumundan sonra toplu olarak sorayım, bütünlüğü de bozmamış olayım. Her ikisine de birlikte sorayım ben.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Tamam.

Zeliha Hanım, buyurun.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Merhabalar, ben de Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Program Yöneticisiyim. Öncelikle çok teşekkürler Gökhan’a. Çünkü özellikle veriler ve genel çerçeveyi çizmek açısından bana gayet güzel bir yer açtı. Biz Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu kadar eski bir kuruluş değiliz, yeni bir kuruluşuz. 2010 yılında Birleşmiş Milletler ailesine katıldık ama bu temsil ettiğimiz ihtiyaçlar ve prensiplerin yeni olduğu anlamına gelmiyor; tam tersi, 1945’ten bu yana aslında Birleşmiş Milletler içerisinde kadın erkek-eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konuların birikimiyle var olan kurumların birleşmesiyle kurulmuş bir kuruluşuz 2010 yılında. Türkiye’de 2012 yılından bu yana çalışıyoruz ve 2012 yılında çalışmalarımızın aslında ilk başlaması “KEFEK”le. Bir de şöyle söyleyeyim: Bizim Türkiye’deki kurumsal geçmişimiz de çok yeni. Ülkem, bizim ülke ofisimizdeki en kıdemli personelimiz öyle söyleyeyim. Dolayısıyla genç ve yeni gelişmekte olan bir ekibiz. 2018 yılından bu yana Türkiye’de ofisimiz biraz daha büyüdü. Onun öncesinde proje bazlı çalışan bir program ofisiydik. Bizim de bölge ofisimiz 2014 yılında, İstanbul’da yine Türkiye Cumhuriyeti’nin davetiyle gelerek burada yerleşti. Avrupa ve Orta Asya bölgesine hitap eden bölge ofisimiz İstanbul’da, ülke ofisimiz ise burada, Ankara’da ve 2019’un ikinci yarısından itibaren de tam bir ülke ofisi olarak biz Türkiye’de hizmet vermeye çalışıyoruz.

Bolca yazı var. Ben bolca yazıdan yana değilim, onları okumayacağım. Bolca yazı koymamızın sebebi şu: Bunları daha sonra sizlere verip aynı zamanda kayıtlar açısından da destek sağlasın diye biraz yazılar var. Ama kısaca söylediğim gibi ilk stratejik notumuz yani ilk ülke programımız aslında 2019’dan itibaren başlıyor ve bu ülke programı içerisinde de odaklandığımız üç ana konudan bir tanesi; kadına yönelik şiddetle mücadele. Fakat bizim için yaptığımız programları birbirinden ayırmak çok zor. Çünkü hepsi birbirini besleyen ve hepsi birbirinin içerisinde olan şeyler. Bugünkü konumuza...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki siz çalışma yaparken, çalışma alanlarınızı tespit ederken tek yönlü mü, yoksa belli bir kurumla istişare içerisinde mi, bir mutabakat mı oluşturunuz, nasıl tespit ediyorsunuz bu çalışma alanlarını?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Şimdi bu stratejik notumuz... Üç genel çerçeve var; bir tanesi “UN Women” bizim kapasitemiz ve bizim dünya genelinde, Birleşmiş Milletler genelinde yapmakla mükellef kıldığımız işler var, ana çerçeve bunlar. Bunların içerisinde: Kadına yönelik şiddet, kadınların güçlendirilmesi, kadınların aktif siyasete katılma ve karar alma mekanizmalarında yer almaları ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme. Bunlar bizim ana çalışma alanlarımız, küreselde. İkinci çerçevemizse bu stratejik notumuz 2019, 2022’yi oluştururken de kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve bilmiyorum, belki siz de o zaman yoktunuz ama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün özellikle içinde yer aldığı ve bir de donör kuruluşların, uluslararası kuruluşların bulunduğu gruplarla danışma toplantıları, istişare toplantıları yapıldı. Tabii, bunlara ek olarak bir de Türkiye’nin kendi ulusal stratejileri var. Kadının güçlenmesi stratejisi, kalkınma planları ya da eylem planları, bunlar da göz önüne alınarak oluşturulmuş bir stratejik notumuz var. Bu “UN Women” için olanı. Genel olarak da az evvel Gökhan’ın açıkladığı gibi, Birleşmiş Milletler’in de o ülke skalalarına göre örneğin, Türkiye bir üst ekonomik sınıf bir ülke olduğu için gelişmişlik sıralamasında ekonomik olarak... Biz Türkiye Birleşmiş Milletler ekibinin burada Türkiye Cumhuriyetiyle imzaladığı sözleşme hiçbir zaman yardım anlaşması olmadı, ama başka ülkelerde bunun adı “Birleşmiş Milletler Yardım Çerçevesi” Türkiye’dekinin adıyla “İş Birliği Çerçevesi” Şimdi, Birleşmiş Milletler reformuyla artık tüm Birleşmiş Milletlerin üye ülkelerde imzaladıkları sözleşmelerin adı artık “İş Birliği Çerçevesi” oldu ama daha öncesinde de böyle bir kategorizasyon vardı. Bu iş birliği çerçevesinde Türkiye’de bulunan 12 tane Birleşmiş Milletler örgütünün, “UNFPA. Biz, UNDP, UNICEF” gibi örgütlerin tabi olduğu genel çerçeve. Bu çerçevenin içerisinde bizler de hareket ediyoruz. Bazen de tavuk-yumurta gibi oluyor. Örneğin, şu anda oluşturmakta olduğumuz şey, bizim Birleşmiş Milletler Nüfus Fonuyla birlikte çalışma alanlarımızdan bir tanesi kadına yönelik şiddetle mücadele olduğu için bu ülke stratejisinin içerisine illaki bu giriyor. Çünkü bizim çalıştığımız alanlar. Ama bu sadece tek başına yeterli değil. 11’inci Kalkınma Planı var. 11’inci Kalkınma Planı’nın içerisinde de bu zaten ülke öncelikleri içerisinde konulmuş bir şey. Yani bunların hepsinin harman olduğu bir yer oluyor bizim stratejilerimiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, güzel.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Tabii uluslararası sözleşmeler var bu çerçeve içerisinde. Serde Akdenizlilik var daha öncede söylemiştim...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki “UN Women”ın kurulması, “UNWomen” İstanbul Sözleşmesi’yle birlikte mi kuruldu acaba?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Hayır, değil ama İstanbul Sözleşmesi’yle çok doğrudan ilgiliyiz. Ben zaten sunumumu birazcık İstanbul Sözleşmesi’yle diyaloga girerek bizim İstanbul Sözleşmesi’nin hangi maddelerini gerçekleştirmek için programlarımız neye hizmet ediyor, biraz o şekilde şekillendirdim biz “UN

Women” olarak. Tabii İstanbul Sözleşmesi bölgesel bir sözleşme. Bizim küresel sözleşmelerimiz var. CEDAW gibi, Sürdürülebilir Kalkınma amaçları gibi, Pekin Eylem Platformu gibi. Ama İstanbul Sözleşmesi de özellikle CEDAW’ın 35’inci Genel Tavsiye Kararı’yla bölgesel bir sözleşme olmaktan, küresel bir norm olmaya çevrilmiştir. CEDAW’ın imzacısı ülkeler tarafından. Beyhan Hanım bize hatırlatırsa o genel tavsiye kararını tekrar paylaşırsanız Eminim sizin elinizde vardır. Dolayısıyla da “UN Women” İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanması sürecinde aktif rol alan bir kuruluştur. Tabii bu bir Avrupa Konseyi Sözleşmesi olduğu için sözleşmenin oluşturulma aşamasında görüş de bildirmiş bir kuruluştur. Türkiye’den bahsetmiyorum, genel olarak, küresel olarak bahsediyorum.

Bu, öncelikli çalışma alanlarımız -az evvel söylemiştim- toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, yeni bir programımız geliyor; bu genel bir ana akımlaştırma. Zaten İstanbul Sözleşmesi’nde de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye referans vardır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla yakın bir zamanda, inşallah, Avrupa Birliği finansmanlı ve ikinci yararlanıcısının da Strateji ve Bütçe Başkanlığı olduğu bir programa başlayacağız. Daha önce yerel yönetimlerin -az evvel Filiz Hanım bahsetti- andığı belediyelerin tümü -Gaziantep, Eskişehir ve bir tane daha belediye almışız, onların hepsi de- bizim toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme kapsamında birlikte çalıştığımız belediyelerdir. Bu sefer daha çok merkezî Hükümet seviyesinde çalışacağız artı 4 tane belediyeyle.

Kadınların karar alma mekanizması ve siyasete katılımına zaten sizler aşinasınız, ona değinmemek pek gerek yok. Bir, sizinle yürüttüğümüz, KEFEK’le yürüttüğümüz boyutu var ama buna ek olarak sivil toplum örgütleri ve yerelde siyaset yapmak isteyen veya aktif siyaset içerisinde olan kadınlarla yürüttüğümüz boyutu var.

Kadınlara yönelik şiddetle mücadele, dediğim gibi ana konularımızdan bir tanesi fakat bizim şöyle bir yaklaşımımız var: Ana konularımızdan bir tanesi olmakla beraber, kadına yönelik şiddetle mücadele tüm programlarımızın içerisine de aktif olarak entegre edilmiş bir mesele. Neden ve nasıl olduğunu da şimdi açıklayacağım. Bizim de son çalışma alanımız -Gökhan Bey’in bahsettiği gibi- özellikle mülteci destek programı. Biz yerelde çalışıyoruz daha çok, yeni stratejik notumuz da yerel de gerek kadına yönelik şiddetle mücadele programlarımız, gerek diğer programlarımız kapsamında Gaziantep, Adana, İzmir, Urfa, Kilis, Kars -bayağı da varmış- illerinde çalışmalar yapıyoruz.

Bizim, özetle bu ana akımlaştırma, erkek katılımı yine projelerimizin hepsinde göz önünde bulundurduğumuz şeylerden bir tanesi. Nasıl olduğundan da şimdi bahsedeceğim.

Devam eden programlarımızda, dediğim gibi bunların hepsinde bir toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ya da kadına yönelik şiddet boyutu var. Bunlar da az evvel bahsettiğim programlar; birazcık kalıp yargılar ve ön yargılar üzerine çalıştığımız programlarımız var; “He for She” gibi ya da özel sektörle, reklam sektörüyle yürüttüğümüz projeler gibi. Bunların da hepsinin bir şiddet boyutu var.

Mülteci destek programımız kapsamında az önce söylediğimiz araştırmayla başladık aslında mülteci destek programımıza. Bir kadın merkezimiz var, SADA. Aynı zamanda oradan çıkan bir kooperatifimiz var. Burada mülteci ve göçmen kadınlar için koruma, psikososyal destek sağlıyoruz ve ŞÖNİM’lere ve var olan diğer yerlere yönlendirme yapıyoruz. Benzer bir şeyi Şanlıurfa ve İzmir’de yapıyoruz. Şimdi, İstanbul’da da mobil hizmete başlıyoruz. İzmir’de ayrıca bir kadın danışma merkezini yine Suriyeli kadınlara destek vermek üzere Konak Belediyesinin desteğiyle orada yürütüyoruz.

Erkek çalışması, önleyici bir şey olarak... Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda biz daha çok önleyici hizmetler tarafında yoğunlaşıyoruz. Erkeklerle çalışmayı da bu önleyici hizmetler kapsamında değerlendiriyoruz. Mardin ve Hatay’da da Suriye programı kapsamında erkeklerle özellikle kadına yönelik şiddet konusunda çalışmalar yürütüyoruz.

Hükümetler arası süreçler yine bizim çalışma alanlarımızdan bir tanesi. Bunları raporlamaların desteklenmesi... Hem sivil toplumun hem Hükümetin her raporlama sürecinde Gülsel Hanım'ın kapısını çalarız "Bir desteğe ihtiyacınız var mı ya da birlikte bir şey yapabilir miyiz?" diye ya da bu üst düzey toplantılara, bölgesel toplantılara katılım için hem sivil topluma hem kamuya... Sivil topluma maalesef finansal kaynaklarımızdan -yani şu an ne kamu ya ne sivil topluma- bu tür şeylere katılım için bir fon sağlayamıyoruz, sebebi de Gökhan Bey'in kısaca değindiği işte bu Birleşmiş Milletler reformu kapsamında küçülen bütçelerimiz.

Yine, az önce bahsettiğimiz bu Birleşmiş Milletler içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği konularının koordinasyonundan da "UN Women" sorumlu. Dolayısıyla bu strateji belgemizin içerisindeki ana başlıklar üzerine diğer Birleşmiş Milletler örgütleriyle birlikte çalışıyoruz ve kadına yönelik şiddetle mücadele hem şu anda uygulamakta olduğumuz beş yıllık stratejimizin önemli bir parçası hem de hazırlamakta olduğumuz planın öncelikli alanlarından bir tanesi.

Biz, dediğim gibi programların tümünde kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir bileşen olarak görüyoruz. Örneğin, kadınların siyasete katılımı projesi kapsamında da kadın siyasetçilere yönelik şiddet konusunda, yerelde çalıştığımız özellikle yerel seçimler öncesi yerelde çalıştığımız adaylarla yürüttüğümüz çalışmalar var. Aynı zamanda yine kadın siyasetçilere yönelik siber şiddet, dijital şiddet konusunda da Avrupa Kadın Lobisiyle beraber bir eğitim programı düzenlemiştik. Daha çok Belediye Meclislerinden katılım olmuştu.

Bizim doğrudan kadına yönelik şiddetle ilgili projemiz olarak ortak program UNFPA'de bahsetti. 5 Birleşmiş Milletler örgütü bir arada çalışıyoruz burada; UNICEF, biz, UNFPA, Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Uluslararası Göç Örgütü birlikte çalışıyoruz. Biz az önce andığım illerde, yerelde daha çok 3 ana konuda çalışıyoruz. Biliyorsunuz, Bakanlık, illerde acil eylem planları, erken yaşta zorla evliliklerle mücadele için acil eylem planları geliştiriyor. Bazı illerde var bu, bazı illerde yok; bizim çalıştığımız illerde yok. Biz, olur da bir gün bu eylem planlarının yapılmasına karar verilirse diye orada hem kamu hem sivil toplumla birlikte çalışıp genel olarak eylem planı nasıl geliştirilir, bu tür konular nasıl göstergelerle izlenir gibi eğitimler yapıyoruz.

Bu program altında yaptığımız diğer bir çalışma erkek katılımı ama çok önemseydiğimiz bir şey de çocuk evlilikleri. Erken yaşta zorla evliliklere erkeklerin bakış açısını ve algısını anlamak için Türkiye'de temsiliyeti olan bir örneklem grubuyla algı araştırması yaptık. Bunun nihai sonuçları mart ayı içerisinde ancak yayınlanabilecek ama bunun üzerine, biz, toplum temelli özellikle erken yaşta zorla evlilikleri önleyici, erkeklerden doğru önleyici birtakım faaliyetler geliştiriyoruz.

Yine bu proje kapsamında, daha önce bizim yapmadığımız ve Birleşmiş Milletlerden doğrudan pek yapıldığını görmediğimiz Roman topluluklarla çalışıyoruz, Roman erkeklerle çalışıyoruz. Onlara özellikle erken yaşta zorla evlilikler ve toplumsal cinsiyet konusunda eğitimler ve çalıştaylar düzenliyoruz. Bu, bir bölgesel program: Batı Balkanlar ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi, normların uygulanması, zihniyetlerin değiştirilmesi diye bir program. Bu programda ağırlıklı olarak sivil toplumla çalışıyoruz. Uygulayıcı ortak olarak onlara -hibe demeyeceğim çünkü bizde terim, terminoloji hibe değil ama- finansal destek sağlıyoruz bu alanda kendi programlarını uygulayabilmeleri için. Burada daha çok işte İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW bizim ana çerçevemiz ve bu proje kapsamında amaç, bahsettiğimiz bu 5 ülkede ve Türkiye'de sivil toplumla birlikte CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasının izlenmesi konularına destek vermek.

Evet, şöyle hemen hızlıca geçiyorum. Bu anlamda, dediğim gibi kadın örgütlerine kendi projelerini yapmaları konusunda destek sağlıyoruz. Bu destek kapsamında örneğin, 65 tane sivil toplum örgütü bir araya gelerek GREVIO için gölge rapor oluşturmuşlardı. Yine, Suriyeli ve Türk kadın örgütleri gruplarından oluşan “kadın kadının toprağıdır” diye bir platform çerçevesinde CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi’nin yaygınlaştırılması ve izlenmesi üzerine çalışıyoruz.

Bir de -sizler de haberdar olmuştunuzdur çünkü sizlerle paylaşıldığını biliyoruz ama eğer arzu ederseniz yanımda bir kopyasını da getirdim- kanıta dayalı savunuculuk konusunda özellikle uluslararası sözleşmeler kapsamında, sivil toplumun uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını destekleyecek nitelikte savunuculuk aktivitelerine destek verdik. Bu alanda da Kadın Dayanışma Vakfının yaptığı yoksulluk nafakası araştırması vardı. Yine, 11 ilde görülmüş nafaka davalarından edinilmiş bir bilgiler ve bu rapor sanırım sizlerle paylaşıldı, bildiğim kadarıyla değil mi? Kadın Dayanışma Vakfı, raporu sizlerle paylaşıldığını söylemişti. Ayrıca bir toplantıda da yapmıştık, vekillerimizin de davetli olduğu bir toplantımız da olmuştu.

Şimdi, tabii bu projeler kapsamında aslında biz yani şöyle bir zihin çalışması yapalım dedik gelmeden: GREVIO’nun bizimle ilgili raporu var biliyorsunuz İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasına ilişkin olarak. Örneğin bu alanlarda uluslararası normlarla uyumlu politika ve uygulamalar geliştirilmesi, tavsiyelerden bir tanesi. Biz, bu alanlara denk gelen olası iş birliği alanları ve bizim hâlihazırda yürüttüğümüz çalışma alanlarını buraya koyduk. Uzun uzun üzerinden geçmeyeceğim bunu yazılı olarak size bırakmak istediğimiz için ve eğer sorular olursa yine açmaya çalışırız. Gördüğünüz gibi toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe çalışmaları da GREVIO’nun önerileri arasında çünkü şiddetle mücadele aynı zamanda finansal kararlılık da gerektiren bir şey olduğu için biz de yine bu alanda çalışmalarımızı yürütmeye devam edeceğiz.

İstanbul Sözleşmesi’yle -yine dediğim gibi- biraz diyalog içerisinde olsun diye, özellikle yaptığımız erkeklik çalışmaları ve özel sektörle yaptığımız çalışmalar yine bu İstanbul Sözleşmesi’nin 12’nci maddesindeki kalıp yargılar, ön yargılarla ilgili şeylere hitap ediyor. Diğer de özel sektör ve medyanın katılımı. Göreceksiniz bu alanda da Fenerbahçe ve Koç Holdingle yürüttüğümüz bir proje var, yine bu, tamamen erkek katılımı. Burada şöyle bir şey yaptık: Türkiye’de ilk defa bir büyük spor kulübünün toplumsal cinsiyet analizini yaptık ve bu analiz içerisinde toplumsal cinsiyet temelli şiddet de baktığımız 5 alandan bir tanesi daha çok orada sözlü şiddet üzerinde duruldu ama bu alanda Fenerbahçe Spor Kulübüyle de çalışmalar yürütüyoruz, özellikle on altı günlük aktivizm kapsamında. Dediğimiz gibi bizim erkeklerle yaptığımız çalışmalar daha çok önleyici çalışmalar; İstanbul Sözleşmesi’nin, tavsiye ettiği...

PROJE KOORDİNATÖRÜ DUYGU ERSEÇEN – 16’ncı madde de söylediği gibi.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI

– – Evet 16’nci maddesinde söylediği gibi. Oraya geleceğiz sonraya koymuşum.

Bir de yeni bir girişimimiz var, 13 tane firmanın imzacısı olduğu Reklam Verenler Derneğiyle reklamlarda cinsiyet temelli şiddeti pekiştirecek ya da eşitsizlikleri pekiştirecek kalıp yargılar ve ön yargılarla mücadele için geliştirdiğimiz bir program. Belki bunları billboardlarda görmüşsünüzdür; Ankara’da, İzmir’de ve İstanbul’da “Reklamlar değişir, toplum değişir.” diye. Yine bunlar, aslında bakarsanız On Birinci Kalkınma Planı’nın da içerisinde olan konular; diziler, reklamlar gibi konular.

Az önce, yine İstanbul Sözleşmesi’yle diyalogdan devam edecek olursak erkek katılımının da aslında 16’ncı maddeye dayandırıyoruz ama biz burada devletin ŞÖNİM’ler aracılığıyla fail erkekler konusunda yaptığı çalışmalardan ziyade, daha çok erkeklerle önleyici ve farkındalık yaratıcı çalışmalara odaklanıyoruz. Bunlardan az önce zaten bahsettim, tekrar etmeme sanırım gerek yok. Bizim algı araştırmamızın sonuçlarından birkaç tane sonuç koydum buraya yani burada dikkat çekicilerden bir

tanesi, gördüğünüz gibi katılımcıların yüzde 2,5'i oğlan çocuklarının ergenliğe girince evliliğe hazır olduğu düşünülürken kız çocukları için bu oran yüzde 10'a çıkıyor ve katılımcıların beşte 2'sinin hâlâ çevresinde 18 yaşının altında yapılmış evlilikler var.

Savunuculuk çalışmaları: Erken yaşta evliliklerle mücadele konusunda savunuculuk çalışmaları da yapıyoruz. Bu anlamda, özellikle yine İstanbul Sözleşmesi'ni ve CEDAW'ı esas alarak gündemde olan konulara bu sözleşmeler çerçevesinden bakış açısı getirmeye çalışıyoruz. Özellikle bu rıza ve evlilik meselesinde olduğu gibi ya da 18 yaş. Yani uluslararası sözleşmelerin, aslında CEDAW'ın, İstanbul Sözleşmesi'nin söyledikleri konularda, çeşitli şekillerde sivil toplumla ya da hükümet kuruluşlarıyla bir araya gelerek görüşmeler yürütüyoruz.

Kamusal alanda şiddet de bizim son zamanlarda odaklandığımız güvenli kentler ve kamusal alanlar odaklandığımız bir şey çünkü biliyoruz ki kadınlar, aile içi şiddetin yanı sıra kamusal alanda da cinsiyet temelli bir şiddete maruz kalıyorlar bunun için de bir deneme yaptık aslında, on altı günlük aktivizm sırasında bir duyuru yaparak dedik ki: Kendinizi güvende hissetmediğiniz yerlere Türkiye haritası üzerinde bir “ateş böceği” bırakın ve notlar bırakın. Çok ilginç sonuçları... Bunların ilk sonuçlarını örneğin Ankara Büyükşehir Belediyesiyle paylaştık.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Türkiye yanmış durumda.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Evet, Türkiye baya yanmış 14.536 tane “ateş böceği” bırakıldı. 1.643 tane de yorum var. Bunlar sadece erkekler değil; yüzde 64'ü kadın galiba, geri kalanı erkeklerden ve cinsiyetini belirtmeyenlerden oluşuyor. Bunların yorumlarına da baktığımızda ilginç sonuçlar çıktı. Bunları da talep eden yerel yönetimlerle yine paylaşıyoruz. Ama dediğim gibi bu bir deneme, metodolojik olarak temsiliyeti olan bir şey değil. En çok duyurusu yapılabilen iller ya da internet erişiminin en yaygın olduğu yerler en çok “ateş böceği” bırakılan yerler ama bu, aslında bizim ilerde planladığımız güvenli kentler kapsamında bir denemeydi metodolojik açıdan. Bizim, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi olarak da Pekin+25 sürecinde hem sivil toplum hem hükümetlere raporlama süreçlerinde ve bundan sonrası için hedef belirleme süreçlerinde destek olmak gibi bir görevimiz var ve bunlar için de bir takım yeni oluşumlar oluşturuluyor. Bu oluşumlardan bir tanesi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda eşitlik için eylem koalisyonları oluşturmak. Bunlar; sivil toplum, özel sektör, hükümetler. Yakında, zaten daha çok duyulmaya başlanacak hükümetlerin, sivil toplumun çeşitli şeylerde liderlik alması, lider rol oynaması ve taahhütlerde bulunması; bunlar beklenecek 2030 hedeflerini gerçekleştirmek için.

Biz de bütün bunları esas alarak kurulmuş, dediğim gibi yeni bir kuruluşuz ve şu anda bir strateji belgesi üzerinde çalışıyoruz kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda. Az önce sizin sorduğunuz: “O stratejileri nasıl belirliyorsunuz?” dediğiniz konuda biz, örneğin, bugün şu anda Kamu Denetçiliğiyle görüşüyor uzmanımız; Kadın Statüsü Genel Müdürlüğüyle görüştü; KEFEK'le, sanırım yasama uzmanlarımızla geldi, görüştü. Sivil toplumla çeşitli toplantılar yaparak ‘UN Woman’ için, önümüzdeki dönem için kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ana hatlarını tabii yine, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin ve İstanbul Sözleşmesi'nin oluşturduğu bir strateji belgesi oluşturuyoruz.

Bu kadar. Çok teşekkür ediyorum. Kusura bakmayın biraz hızlı hızlı oldu ve zamanımı aştım mı bilmiyorum ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Evet, teşekkür ediyoruz. Herhâlde sizin sorunuz vardı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) - Benim hem sorum var hem biraz da işte toplumsal cinsiyet eşitliği hedef 5 noktasında, kadınlar ve kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması yalnızca temel insan hakkı değil, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı da hızlandırmak için kritik bir önem taşıyor.

Kadınlar ve kız çocuklarının güçlendirilmesinin çarpan etkisi yaptığı ve ekonomik büyümeyi ve her alanda gelişmeyi hızlandırdığı da artık yapılan tüm araştırmalarda, raporlarda kanıtlanmış durumda. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, bu başarının üzerine inşa ederek kadınlar ve kız çocuklarına karşı ayrımcılığı her yerde ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bazı bölgelerde, iş gücü piyasasında hâlâ büyük eşitsizlikler var. Kadınlar hâlâ işe eşit erişim noktasında değil, cinsel şiddet ve istismar, ücretsiz bakım, ev işlerinin eşitsiz bölüşümü, kamu görevlerinde ayrımcılık hâlâ var. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için kadınların arazi, mülk gibi ekonomik kaynaklara eşit ulaşımı, sağlığa eşit ulaşımı, cinsel sağlığa ve üreme sağlığına herkesin erişmesini sağlamak hayati önem taşıyor. Tabii, bu arada kadın liderlerin teşvik edilmesi de toplumsal cinsiyet eşitliğini daha ileriye götürecektir, politikalar ve mevzuatın güçlendirilmesine de katkı sağlayacak, bunu da biliyoruz.

Birleşmiş Milletlerin 2018 İnsani Gelişme Raporu’nda “Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği” konusunda 3 temel ölçüt içerisinde yapılan araştırmada Türkiye, 162 ülke arasında 66’ncı sırada yer alıyor. Bu bin yıllık kalkınma hedeflerinde ele alınmayan pek çok alanda, kadının insan hakları, cinsel hakları hâlâ risk altında. Biraz önce söylediniz: “Türkiye de bu cinsiyet eşitliği konusunda hâlâ yüzde 17’lerde yer alıyor.” yani düşük bir pozisyonda. Türkiye’de kadınlara seçme seçilme hakkının verilmesi konusuyla övünüyoruz ama hâlâ Siyasi Partiler Yasamızda eşit temsil ve fermuar sistemi gibi siyasi partilerimize kanunlaşmış bir konumuz yok, Siyasi Partiler Yasamız bunun üzerine kurulmuş değil.

Türkiye’de kadınlar, insan hakları kazanımlarından vazgeçirilmek istenilen bir noktaya getirilmek durumunda. Mesela, kalkınma planında Millî Eğitim ve YÖK tarafından “toplumsal cinsiyet” kelimesinin kavramsal ve anlamsal olarak çıkarılması, yasal eşitliğin sadece lafzi düzeyde kaldığını bize gösteriyor. Türkiye’de eşitlik konuşuluyor ama hem Siyasi Partiler Yasası’nda hem söylediğim gibi toplumsal cinsiyet eşitliğinin kalkınma planında bu şekilde kavramsal olarak kaldırılması, yapılan eylemler ile niyetlerin aynı olmadığı konusunda... “Çocuk evlilikleri” ve erken yaşta “çocuk gelin”, bu iki kelimenin yan yana gelmesi bile korkunç bir durumdur, korkunçtur. Çünkü bizde çocuk evliliklerden bahsederken yasal düzenlemelerimiz, biliyorsunuz, evlenme yaşını 18 yaş olarak kabul etmiş. 15-18 yaş arasında da zaten mahkemeler zaruri durumlarda izin veriyor yani mahkeme kararlarıyla evlenme mümkün. Dolayısıyla, bu “çocuk evlilik” kavramına giren kısımlar 15 yaşın altındaki yaş grubu. Yani 14,13,12,11. Bu, korkunç bir durum yani “çocuk ve evlilik” kavramı. Çocukluğunu yaşamamış insanların... Bugün de bu süreç içerisinde bunların önlenmesi konusunda sahada yaptığınız çalışmalar tabii ki çok önemli ancak hükümetlerin de politikalarıyla buna destek vermesi gerekli ve zorunlu. Hükümetler bu konuda asla tavizkâr davranmamalı, şiddetle, kararlı bir biçimde üzerine gitmeli. Örneğin, gündemde olan bir af konusu var 15 yaş altı çocuklar, çocuk gelinler için; bu, korkunç bir durum. Niye? Teşvik eder bir konuma, ödüllendiren bir konuma getirmek gibi bir sonuç doğuracaktır muhakkak. Hükümet, bu konuda şiddetli ve tavizsiz olmak zorunda yani bu gibi şeylerde af kesinlikle uygulanmamalı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Toparlarsak Vekilim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Toparlıyorum efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Genel Kurul devam ediyor, biliyorsunuz. Aslında soru sorun diye söz vermiştim ama...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Benim de konuşmam var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – ...siz ayrı konulara gittiniz. Burada aslında siyaset yapmıyoruz. Burada bir toplantı...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Efendim, bakın, siyaset yapmıyoruz. Ben Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekiliyim, elbette siyasi parti temsilcisi olarak buradayım; KEFEK üyesiyiz. Doğrudur, bu konular siyaset üstü konulardır ve bunun için çok önemli. “Çocuk ve gelin” kavramı...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Burası bir araştırma komisyonu Vekilim. Hepimizin süresi kısıtlı. Siz sorunuzu sorarsanız...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben de öyle söylüyorum. Diyorum ki, efendim, Başkanım, ben de soracağım. Ben de şunu söylemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Arkadaşların hepsinin vakti dar çünkü.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Müfredatta cinsiyet ayrımcılığı konularının işlenmesi, özellikle Milli Eğitim müfredatlarında bulunması, ders olarak işletilmesi tarafınızca önerilebilir mi?

Hükûmete, bu çocuk evlilikler, erken evlilik ve zorla evlilikler konusunda -rızaıyla, 15 yaş altının rızasının hiçbir şekilde söz konusu bile olamayacağı- tavizsiz bir tutum içerisinde kalması konusunda bir tavsiyeniz olacak mı?

Ayrıca kadın-erkek fırsat eşitliğinin siyasete katılımı noktasında, Siyasi Partiler Yasası'nda, eşit temsil ve fermuar sistemi önerisi getirebilecek misiniz?

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Sizin tüzükte var mı Sayın Vekilim?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bizim tüzüğümüzde yine nispeten...

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Uygulanıyor mu yani tüzüğünüz uygulanıyor mu? Buradaki konu, şu anda farklı bir konuya şey yapıyor. Yani, konumuz bu değil.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın, benim tüzüğüm, sizin tüzüğünüz meselesi değil. Bakın, şimdi farklı bir konuya gelmiyor. Şimdi, benim de konuşma özgürlüğüm var yani kusura bakmayın. O zaman ben bu toplantıyı terk edeyim, siz istediğiniz gibi konuşun arkadaşlar. Söz aldım ve konuşacağım.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Uygulamadığınız bir şeyi buraya getirip, gündeme getirip...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Uygulamadığım diye bir şey yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama onu tartışabiliriz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Siyasi Partiler Yasası'na getirelim diyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, uygulamıyorlarsa da niye uygulamadıklarını tartışabiliriz ya da siz uyguladıysanız...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ben de eleştiriyor olabilirim kendi şeyimi yani böyle bir şey yok ki. Tüm siyasi partilerde geçerli olacak bir öneride bulunuyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – ... ya da bizimkiler uyguluyor ama niye hapisteler, onu tartışabiliriz. Mesela, Birleşmiş Milletler siyaseti, liderler falan deyip ondan sonra onunla ilgili ne yapıldığını konuşabiliriz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Konu bu değil. Bakın, ben Siyasi Partiler Yasası'na kadının eşit temsiline girmesi konusunda tavsiyeniz olur mu, diyorum. Bunda bir şey var mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Arkadaşlar, toparlayalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şunu yapmayalım Sayın Başkan: “Siyaset yapmayalım.” demeyin. Kadın siyaseti, başlı başına bir siyaset ve çok önemli, çok değerli bir siyaset. Onu söylemek istedim sadece.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Olmaz böyle bir şey yani ben tabii ki de siyaset yapacağım. Kadın siyaseti, çocuk siyaseti yapıyoruz.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) - Biz bir konuk çağırmayalım. Komisyon olarak toplanıp bunları tartışalım ama şu an farklı bir konuyu tartışıyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir kere de bunu yapalım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hanımefendi, arkadaşım, Sayın Vekilim, mevcut Birleşmiş Milletler temsilcileri konu başlıklarını sıraladılar. Hâlâ ekranda duran kısım, erken yaşta evlilik, zorla evlilik, çocuk evlilikleri. Doğru mu? Hâlâ ekran arkada duruyor.

BİRLEŞMEŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Çalışma alanlarımızdan bir tanesi çünkü.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çalışma alanlarımızdan biri. Ben de diyorum ki: Sahada bu çalışmaları yapıp toplumsal duyarlılığı sağlamakla ilgili katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz; yerel yönetimlerle, sivil toplum örgütleriyle falan. Ancak bütün bunların var olabildiğinin bir tek önemli aktörü var. Biliyorsunuz, hükümetler devletleri yönetir, onların hükümet politikaları yönetir. Bu politikaların da ısrarlı ve kararlı olması lazım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Suzan Hanım, toparlayalım lütfen. Bakın, biz...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tavizkâr olmamalı. 15 yaş altı çocuk evlilikleriyle ilgili af düşünülmemeli. Bu yönde öneride bulunacak mısınız, diyorum.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Dilerseniz, kısaca öneri kısmının nasıl işlediğiyle ilgili olarak şöyle söyleyeyim: Yani siz benden çok daha iyi biliyorsunuzdur tabii o sistemi ama: Bu İstanbul Sözleşmesi'nin izleme komitesi GREVIO, CEDAW'ın da izleme komitesi CEDAW İzleme Komitesi ve bu alanlardaki tavsiye kararları doğrudan bu komitelerden çıkıyor. Zaten bu söylediğiniz şeyler, aslında tavsiye kararı olarak CEDAW'ın 7'nci son izleme raporunun içerisinde var. Yani, bizler yereldeki Birleşmiş Milletler örgütlerince değil ama bunlar, daha ziyade bizim "treaty body" dediğimiz 8 temel insan hakları enstrümanının izleme mekanizmaları aracılığıyla zaten tavsiye olarak getiriliyor. Zaten bizim de bunları, burada söyleyebilmemizin ve konuşmamızın sebebi bunların Türkiye'ye tavsiye kararı olarak gelmiş olması, Hükümetin bir şekilde bu konuda çalışma iradesi de göstermiş olması ve çalışmalar dolayısıyla...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, tam da bu noktada, On Birinci Kalkınma Planı'nda erken yaşta evliliklerle alakalı bir çalışma var. Kalkınma Planı'na girmiş durumda. Zaten önümüzdeki süreçte de bununla alakalı bir çalışma gelecek yani.

Buyurun devam edin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Mesela kreşler ve sığınma evleri konusunda da yasal düzenlemelerimiz var fakat uygulanmıyor, uygulanmadığı zaman müeyyidelerimiz ne olmalı? Bunlara da müeyyide uygulanıp uygulanmadığı konusunda araştırmalarınız var mı? Bu konuda tespitleriniz ne yönde?

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – O konuda bir çalışmamız yok yani özellikle bakım hizmetleri konusunda bizim yürüttüğümüz bir çalışma yok. Az önce siz, giriş konuşmanızda Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 5'ten bahsettiniz ve neredeyse bütün göstergelerinden bahsettiniz; aslında o göstergelerin büyük çoğunluğu bizim çalıştığımız göstergeler. Mesela, hane içi iş bölümü, karşılıksız emek konusunda, kadın erkeklerin eşit bölüşümü konusunda, bu erkek katılımı konusunda yaptığımız çalışmaların ana temasını oluşturan o. Yani aslında bizim yaptığımız çalışmaların temelde hepsi o Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 5'e ve de yine başka hedeflerin altındaki göstergelere hizmet etmek zorunda. Onun için ilk slaytta onu göstermiştim. Yani ana çerçvemizi çiziyor ama Birleşmiş Milletler ve üye ülkelerin bunlar için tavsiyeler nasıl yapılıyor diye karar verdikleri mekanizmalar var. Tavsiyeler o yolla yapılıyor. CEDAW Komitesi tavsiyelerini yapıyor. Bizlere düşen de bunları yaygınlaştırmak ve nasıl uygulanmasını kolay... Sizlerle de KEFEK'te -çok iyi biliyorsunuz- geçici özel önlem konusunda ne yapılabilir, Parlamentolar Arası Birlikle de gelip uzun uzun konuşmuştuk.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Evet, tam da orayı söylemiştim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, arkadaşlar -bir taraftan mesaj geliyor bir an önce toparlamamız gerekiyor- bakın, biz vekillerimizle birlikte kadın sığınmaevi ziyaret ettik, birlikte gittik. Ben özelde de, kendim de kadın sığınmaevine gittim ve bildiğim kadarıyla, belediyelerle yaptığımız görüşmelerde bize gelen bilgi, Türkiye’de, aslında, kadın sığınmaevlerinin yeterli olduğu konusunda ve gördüğümüz yer de tika basa dolu değildi, orada çok az insan vardı. Yani belediyelerimizin mutlaka bu konuda duyarlı olduğu kanaatindeyim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay)– İfade etmek istiyorum; gezdiğimiz sığınmaevi de güzel bir sığınmaeviydi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Nitekim bakın, çok şeyler yapıldı. Bakın biz... Bütün illerimizde Şiddet Önleme Merkezleri var, Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri var. Yani bakanlıklar nezdinde, bakın, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı son süreçte ortaklaşa çok ciddi bir çalışma ortaya koydular, 75 maddelik bir strateji eylem planı ortaya koydular. Yani Türkiye’de şiddetin önlenmesiyle alakalı, kadına karşı, çocuğa karşı şiddetin önlenmesiyle, Hükümet nezdinde yapılan bu kadar çalışmayı yok farz etmek, bence bu çok yanlış bir şey.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Biz farz etmiyoruz, bakın “üzerine ne koyabiliriz”i konuşuyoruz. Bunun farz etmekle ilgisi yok. “Yok” farz etmiyoruz, böyle bir şey yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Yani şiddet, tabii, dünyanın bir realitesi, dünyanın her yerinde şiddet var maalesef ve ben de bir bayan olarak kadına karşı şiddete sizin kadar duyarlıyım, olmaması gerektiği kanaatindeyim; zaten bu komisyon bunun için var, bunun için kurulmuş; hepimizin hassasiyeti aynı. Nitekim bakın, 2000’li yıllardan itibaren, yani Aile Bakanlığının kurulmasından sonra, biz İstanbul Sözleşmesi’ni imzaladıktan sonra Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak çok ciddi bir irade ortaya koyduk ve hâlen de çok ciddi çalışmalar devam ediyor. Bunları da görmek lazım, bunları da ifade etmek lazım ama tutup da bütün bunların üzerini örtüp de “İşte şu yapılmıyor, bu yapılmıyor.” demek de yanlış yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Efendim, yapılanlara teşekkür ederiz ama yapılmayanları da istemek hakkımız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ben de bir söz alabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Evet, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Şimdi, ben söz almayacaktım gerçekten ama sözleriniz üzerine söz alma ihtiyacı duyuyorum. Bence biz, Birleşmiş Milletlerin ya da başka bir kurumun önünde konuşmamalıyız zaten. Çünkü bizi denetleyecek...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Hiç konuşma niyetinde değildim...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Hayır hayır...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – ... ama konuşma ihtiyacı doğduğu için konuşuyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, Suzan Hanım onun için konuştu demiyorum zaten. Suzan Hanım’a karşı yani sonuçta herkesin kendi şeyleri var, konuşma tarzı var, söylemi var. Yani siz, mesela hemen Hükümet ve savunma refleksiyle davranıyorsunuz. O, daha eleştirel yaklaşıyor, tabii ki ben de daha eleştirel yaklaşacağım çünkü bizler muhalefet partilerinin milletvekilleriyiz ama mesele bu değil sadece. Burası... Birleşmiş Milletler yaptığımız herhangi bir şeyi denetleyecek bir kurum değil, ben o anlamda söylüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Aynen öyle, yani şimdi...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Hayır ama Suzan Hanım onun için yapmadı zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Denetleyin demiyorum ben zaten, tavsiye kararı. Efendim ne için yaptığımı ben bilirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Siz yarım saat konuştunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Onun için yapmıyorum “Tavsiye niteliğinde bir şeyiniz var mı?” diye...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Ama buna da cevap vermek gerekir, lütfen yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ben bunu... Lütfen sözümü tamamlayabilir miyim? Ben Suzan Hanım’a, Birleşmiş Milletlere niye şikâyet ediyorsunuz demiyorum. Aksine o, oraya “Sahada çalışıyorsunuz, bununla ilgili bir şeyler de yapıyor musunuz?” diye soruyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Suzan Hanım soru sormadı, kendisi konuştu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bunun karşılığını alırken tamamlamak için Hükûmetin de kararlı ve tavizkâr olmaması gerekir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Lütfen sorusunu sorup geçebilirdi yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ya Allah aşkına, biz kalkıp da niye Birleşmiş Milletlerin karşısında, yani buradaki 2 sayın temsilcinin karşısında kendimizi böyle “Ay onu mu iyi yapıyoruz bunu mu iyi yapıyoruz?” hâlinde hissedelim? Hiç böyle bir şey yok yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Komisyonu toplayalım, konuşalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ben size şunu söyleyeyim: Siz de bizi yok sayıyorsunuz mesela.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Biz yaptıklarımızı siz yapamadıklarımızı anlatıyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, hayır; bizi yok sayıyorsunuz derken kadın hareketinden bahsediyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bakın ben şunu söylüyorum: Sahadaki çalışmaların sonuçlanması için bir Hükûmet katkısı lazım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Mesela kalkıyorsunuz, sanki her şey sizin iktidarınız zamanında olmuş gibi... Biz kimse yokken bir ara kendi aramızda konuşalım. Yani birbirimizi daha iyi anlamak ve “refleksif” olmamak açısından daha iyi olur.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) - Belki yapıp farkında olamadıklarımız vardır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ortada bizi denetleyecek kimse yok ama birbirimizi daha iyi anlayalım. Çünkü siz değilsiniz bunları yapan Hülya Hanım, yani siz değilsiniz, ne en iyi şeyleri yapan ne de en kötü şeyleri yapan. Koskoca bir kadın hareketi var bu ülkede yani, o da var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ama ben... Filiz Hanım ve Suzan Hanım, bakın yapılanları da görmemiz lazım. Arkadaşımız soru sorma hakkına sahip; bakın, şu anda isteyen istediği şekilde konuşuyor zaten. Ama bir saat, bakın bir saat kendi bulduğunuz olumsuzlukları kendinizce ifade ettiniz, ucuna soru eklediniz. Bunu bir de Birleşmiş Milletler yetkilisine dönerek... Şimdi buna istinaden, burada toparlamak “Bu böyle değil, şunlar şunlar yapıldı.” demek... Lütfen yani.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sevgili Başkanım, benim dediğim şey, kalkınma hedefleri konusunda olması gerekenleri ve tespitleri saydım, bu bir eleştiri değildi. Zaten Birleşmiş Milletlerin de arkadaşların da sunumlarında bu hedefler vardı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – 11’inci Kalkınma Planında da zaten...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ya, şu an çıkmamış afla alakalı bir saat konuştunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama çıkmasın diye konuşuyoruz, çıkmasın diye konuşuyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani af çıkmış gibi konuştunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Kız çocukları evlendirilmesin diye konuşuyoruz; önlem almak istiyoruz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çıkmasın diyoruz, çıktı demiyoruz ki. Bunun facia olduğunu anlatıyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Yani önceden konuşalım ki hep birlikte engelleyelim, vallahi bunun için konuşuyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ama çıkmış gibi konuşuyorsunuz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, çıkmış gibi konuşmuyoruz.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Buna ilişkin olarak bir şey...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Neyse, toparlayalım.

Değerli vekillerim, vaktimiz çok sınırlı.

Zeliha Hanım buyurun.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ PROGRAMLAR YÖNETİCİSİ ZELİHA ÜNALDI – Sadece şurada yazan şeyleri toparladım. Bu çocuk yaşta evlilikler ve olası bir af meselesinin uluslararası sözleşmeler açısından ne getirebileceği konusunda sivil toplumla görüştüğümüzde, uzmanlarla görüştüğümüzde bir arka plan belgesi hazırladık. Bunu da çok yakın bir zamanda sizlerle paylaşacağız.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS - Evet, buyurun.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Duyarlılığınız ve dikkatiniz için çok çok teşekkür ederim.

Sorularınızı yazılı olarak aldım, tekrar sizlere arz etmeye çalışacağım arkadaşlarımdan derleyip.

Son konuya atıf olarak çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerin sağlık sonuçlarına ilişkin bir rapor... Bunlarla ilişkili bir rapor da iki ay içerisinde hem kamuoyunun hem sizlerin eline sunulacak. Onun da bu konuda, sağlık sonuçları ve riskleri konusunda farkındalığı ve müdahaleyi artıracak ve Hükûmetin bu konudaki politikalarını destekleyecek iyi bir araç olacağına inanıyorum.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, ben çok teşekkür ediyorum katılımcılarımıza, konuşmacılarımıza.

Önümüzdeki süreç içerisinde inşallah yine başka konularda konuşmacılarımız ve toplantılarımız olacak. Nitekim, Belediyeler Birliğinden bir sunum alma ihtiyacı var, onun da raporumuza geçmesi lazım. Ama malum bizim komisyonumuz bir yılı geçkin bir süredir çalışıyor, artık sona gelindi, -çok fazla- 14'üncü toplantımızı yaptık; bu arada da raporun çalışmaları devam ediyor. Ayrıca değerli vekiller, sizin de "Şu şu konulara değinilsin." dediğiniz mevzular varsa bize iletirseniz ona göre önümüzdeki süreçte toparlayacağız artık.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi çok güzel ve etkin uygulanıyor olsaydı aynı zamanda böyle bir komisyon da olmazdı ama olabilirdi de hani en azından onu izlemek için, daha da iyi olsun diye olabilirdi. Fakat KEFEK'e bir öneride bulundum, başka önerilerde de bulundum

ama özellikle İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili Parlamentoda bir konferans düzenleyelim diye bir önerim oldu KEFEK toplantısı sırasında. Sanıyorum zaten Komisyonumuzun Başkanı siz olduğunuz için size de iletilmiştir herhâlde değil mi Beyhan Hanım?

YASAMA UZMANI BEYHAN HAMURCU – Toplantıdaydım Sayın Vekilim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ha tamam. Yani bununla ilgili çünkü...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ben katılamadım o toplantıya, evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Biliyorum biliyorum, siz olmadığınız için size de sonradan iletilmiştir diye.

Yani böyle bir toplantıyı gerçekleştiresek en azından hem kadın milletvekilleri arasında biraz daha bu anlamda birliktelik sağlamak hem de sadece milletvekilleri değil, bütün Meclis kadın çalışanlar arasında da onların yaşadıkları anlamında da onların bilgileneceği anlamında da böyle bir toplantıyı organize etmek bu Komisyonunun önemli işlerinden biri olur diye düşünüyorum. Yani bu, benim hep yapmak istediğim ve hayal ettiğim bir şey ama madem böyle bir Komisyondayız, bunu bu Komisyon vasıtasıyla yapalım. Yani ben kalkıp da hani Meclisin bir salonunu şey yapıp, milletvekillerini davet ederek, Filiz Kerestecioğlu veya HDP Milletvekili Filiz Kerestecioğlu olarak yapmak yerine, İstanbul Sözleşmesi Alt Komisyonunun bunu davet edip yapması çok daha geniş katılımı sağlayacak, bence herkes için daha faydalı bir şey olacaktır diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Onu değerlendiririz. Şu anda o hususta bir şey söyleyemeyeceğim, onu hem Başkanımızla hem de vekil arkadaşlarımızla değerlendirmemiz lazım.

Ben teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hani kendi söküğümüzü dikelim diye -terzi- Meclis içerisinde, belki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, ben teşekkür ediyorum herkese bütün katılımcılara, sağ olun.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NÜFUS FONU PROGRAM KOORDİNATÖRÜ GÖKHAN YILDIRIMKAYA – Çok teşekkürler, sağ olun.

Kapanma Saati:16.08

